

การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษาโรงเรียนทหารอากาศบำรุง
SCHOOL DEVELOPMENT BEYOND HEALTHY SCHOOL: A CASE STUDY OF
TAHANAGARDBAMRONG SCHOOL

วาระดี ชาญวิรัตน์

WARADEE CHANVIRAT

สุภาวดี วิสุวรรณ

SUPAWADEE WISUWAN

ปัทมาภรณ์ เสือทองปาน

PATTHAMAPORN SUATONGPAN

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

รับบทความ : 8 มิถุนายน 2563 /ปรับแก้ไข : 9 ตุลาคม 2563 /ตอบรับบทความ : 1 ธันวาคม 2563

Received : 8 June 2020 /Revised : 9 October 2020 /Accepted : 1 December 2020

บทคัดย่อ

การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะ เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ กรณีศึกษาโรงเรียนทหารอากาศบำรุง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้บริหาร 1 คน ครูประจำการ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว และใช้แบบประเมินโรงเรียนสุขภาวะของประวิต เอราวรรณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อย ทดลองใช้แผนระดับกระบวนการพัฒนาและทักษะที่จำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และระดับการแสดงออก

ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนเริ่มกระบวนการ PLC โรงเรียนมีทุนทางวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 2) ผู้เรียนได้แผนบูรณาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 หน่วย กระจายทุกระดับชั้น 3) ผลการประเมินโรงเรียนสุขภาวะ ด้านครอบครัวเป็นสุขยังต้องปรับปรุงสูงสุด (ร้อยละ 66.67) ผลลัพธ์องค์กรประกอบด้วยโรงเรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข และด้านผู้เรียนเป็นสุข อยู่ในระดับต้นแบบ และหลังการใช้แผนผู้เรียนมีทักษะด้านการเรียนรู้ ด้านชีวิต ด้านสุขภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : โรงเรียนสุขภาวะ, ชุมชนการเรียนรู้, การวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ABSTRACT

To develop the school into a healthy school, it can be seen through is a participatory action research. In order to improve a school practicum where is a place to train professional teacher experiences to be a healthy school through a professional learning community process, a case study of Thahan Akat Bamrung School, Muang District, Nakhon Ratchasima Province is selected. The group of informants used a purposive sampling: one administrator and fifteen full-time teachers. Interview and learning management plans were used as research instruments, assessed by experts. Prawit Eraworn's healthy school assessment model collected the questionnaire data by interviewing in the small group, trying out the plans, leveling the development process and necessary skills were conducted. Then, data were analyzed by content analysis for frequency, percentage and level of expression.

The research results as follows: 1) Before starting the PLC process, the school had a good practice of an organizational cultural capital, which showed a students' development activities, consisting of a guidance, services, scout, and moral development activities, 2) Six learning management units of integrated plans were delivered to students distributedly at all levels, and 3) Healthy school assessment results revealed that the family happiness was the highest level of 66.67 percent that needed to improve, which its elements were the environment happiness, and the student satisfaction. Moreover, after using the plans, students have increased their learning skills, life skills, health and morality.

Keywords : Healthy school, Learning community, Participatory action research

บทนำ

สถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่า ความสามารถในการแข่งขันของประเทศและคุณภาพของเด็กและเยาวชนไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากความล้มเหลวของการศึกษาไทย และแม้ว่าประเทศไทยจะตระหนักถึงความสำคัญเร่งด่วนของปัญหานี้และได้มีการปฏิรูปการศึกษาไทยมาแล้วกว่า 10 ปี แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจเพราะคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทยยังเป็นที่น่าพอใจจากปัญหาต่างกล่าวข้างต้น หลายหน่วยงานองค์กรภาคส่วนได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ โดยใช้กระบวนการและรูปแบบที่แตกต่างกันไป ซึ่งล้วนต่างก็มีเจตนารมณ์ที่ดีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกัน เพียงแต่มีเป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาแตกต่างกันไปตามกรอบภารกิจและเป้าหมายขององค์กรนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะประชากรในประเทศที่เป็นเยาวชนในวัยเรียนแทบจะทั้งหมดอยู่ในระบบโรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ (Niyomsrisomsak, 2012, p. 17) ซึ่งแนวคิดเรื่องระบบสุขภาพของโลกนั้น เดิมวางอยู่บนฐานคิดอยู่ที่คติทางวัฒนธรรม ความหมายของสุขภาพ หรือสุขภาพะ จึงมีแนวโน้มเอียงไปสู่การจัดการสุขภาพในทางกายภาพที่มองมนุษย์ธรรมชาติ และสังคมแบบแยกส่วนตัดขาดจากกันอย่างสิ้นเชิง สร้างเทคโนโลยีทางการแพทย์และการสาธารณสุข

เพื่อเอาชนะความเจ็บป่วย และความตายแต่กลับไปสร้างความบีบคั้น ให้กับมนุษย์เข้าใจระบบสุขภาพที่ไม่เป็นจริง เพราะระบบสุขภาพที่เป็นจริง คือ ความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันอย่างบูรณาการล้วนเชื่อมโยงเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน ที่อาจทำให้เกิดสุขภาพ หรือทุกขภาวะ ทั้งบุคคล ครอบครัว ที่ทำงาน องค์กร ชุมชน สังคม ระบบนิเวศ และจักรวาล (Erawan, 2014, p. 5)

โจทย์สำคัญของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคือการพัฒนาการศึกษาที่สามารถรับกับมือความท้าทาย และการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้ จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุขภาวะแก่ผู้เรียน กล่าวคือโรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเป็นสุขโดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียนสภาพแวดล้อมครอบครัวและชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้านกายใจสังคมจิตวิญญาณและปัญญาโดยให้อิสระโรงเรียนคิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานของตัวเองจนเป็นวิถีโรงเรียนสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน (Charoenrak, 2016, p. 31) ซึ่งในการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะจะเริ่มต้นพัฒนาจากผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียน คือ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูซึ่งต้องถือว่าเป็น “เจ้าของโรงเรียนร่วมกัน” และมีเป้าหมายอยู่ที่ตัวนักเรียน การพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงจึงเน้นการจัดกระบวนการทำงานให้เกิดการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interactive learning) ทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูร่วมกัน พัฒนาใน 3 ประเด็นหลัก คือ ร่วมสร้างแผนพัฒนาโรงเรียน (School Improvement Plan : SIP) ร่วมออกแบบกระบวนการทำงานในโรงเรียนให้เกิดความยั่งยืน และร่วมเรียนรู้การทำงานเป็นทีมโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) (Institute for Research on Education System Foundation, 2017, pp. 6-7)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับสร้างการสอนของครูนักปฏิบัติให้เกิดเป็นชุมชน เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้แบบใหม่อย่างมีประสิทธิภาพเน้นการปฏิบัติ และการแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่รูปแบบ การนั่งฟังสัมมนาหรือบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจรร่วมกันตั้งคำถามและทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน ตามแนวความเชื่อว่า หัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครูและนักการศึกษา (Thai Health, 2016, p. 13) ดังนั้นการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในยุคการปฏิรูปการศึกษา PLC ที่ดี ผู้นำวงใช้คำถาม เพื่อให้ผู้ร่วมวงทุกคนมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดถึงผู้เรียนเป็นหลัก ทุกคนจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีของผู้เรียนและเห็นความเจริญงอกงามในตัวเด็ก เสริมพลังบวกให้กับครู สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกคนต้องเปิดใจในการพูดคุยกัน และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นวิถีชุมชนของโรงเรียน เมื่อทำงาน PLC จนเกิดเป็นวิถีชุมชนแล้ว ผู้บริหารหรือผู้นำน้องควรต้องพยายามสร้างผู้นำวง PLC จากสมาชิกในองค์กรเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถนำวงได้เช่นเดียวกันกับผู้บริหารหรือผู้นำน้อง เป็นการสร้างผู้นำรุ่นต่อ ๆ ไปอีกทางหนึ่ง (Charoenrak, 2016, p. 41)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาของการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนแนวใหม่ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นสุข ทั้งด้านกายใจ สังคมและปัญญา โดยการปรับสภาพ ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว ชุมชน บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ และเป็นท้องถิ่นพื้นที่ปลอดภัยได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

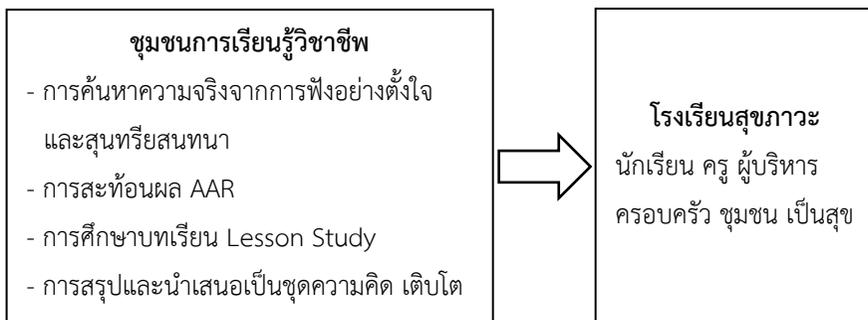
เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษาโรงเรียนทหารอากาศบำรุง ผ่านกระบวนการ
ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC)

ประโยชน์การวิจัย

1. โรงเรียนได้รับการพัฒนาเป็นโรงเรียนสุขภาวะในระดับที่เป็นต้นแบบ
2. นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็น
สำหรับผู้เรียน
3. ครูประจำการโรงเรียนทหารอากาศบำรุงได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC)
4. นักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาศึกษาพิเศษ-ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 ได้ฝึกประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน
โดยการนำหลักวิชาพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

โรงเรียนสุขภาวะตามตัวชี้วัดของสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (Thai Health, 2016, p. 8) คือ โรงเรียนที่ผู้เรียนเป็นสุข ครูและบุคลากรในโรงเรียนเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข
ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพได้ โดยระบบบริหารและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนได้รับการติดตาม กำกับสะท้อนผล
โดยการมีส่วนร่วมที่เป็นวิถีและวัฒนธรรมองค์กร ที่เรียกว่ากระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพหรือ PLC
(Intanam & Wongwanich, 2014, pp. 476-483) โดยสรุปเป็นภาพดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

1.1 ศึกษาเอกสารรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนทหารอากาศบำรุง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

1.2 ประชากร คือ บุคลากรโรงเรียนทหารอากาศบำรุง คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีเลือกแบบ
เจาะจง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร และครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 5 คน และ
กลุ่มครูประจำการ จำนวน 15 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะแบบปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยประยุกต์ใช้จากแบบประเมินสุขภาพของประวิต เอราวรณ จำนวน 5 ด้าน จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ ดีแล้ว และยังต้องปรับปรุง เสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและลงความเห็นว่ามี ความเหมาะสมทุกประเด็นและรายชื่อ

1.2.2 แบบประเมินโรงเรียนสุขภาพของ ประวิต เอราวรณ (Erawan, n.d., pp. 5-9) แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน จำนวน 6 ด้าน รวม 20 ข้อ ลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ ระดับเพิ่มขึ้น เท่าเดิม และลดลง ตอนที่ 2 การประเมิน กระบวนการพัฒนาโรงเรียนสุขภาพ จำนวน 5 ด้าน รวม 5 ข้อ คือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อม เป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ ระดับเริ่มต้น เท่ากับ 1 คะแนน ระดับก้าวหน้า เท่ากับ 2 คะแนน ระดับปรากฏผล เท่ากับ 3 คะแนน และระดับต้นแบบ เท่ากับ 4 คะแนน และตอนที่ 3 สรุปผลการประเมิน จำนวน 3 ด้าน คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ผู้เรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เท่าเดิม ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ลดลง

1.2.3 เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 วัน ด้วยการลงพื้นที่ภาคสนามสัมภาษณ์ผู้บริหาร 1 คน และจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 4 คน โดยใช้เวลา 1 วัน ต่อการให้ข้อมูล 1 ครั้ง ๆ ละ 1-2 ชั่วโมง และ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลแบบ ประเมินด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาแบบความเรียง

ตอนที่ 2 การวางแผนและการออกแบบ

2.1 คณะผู้วิจัยได้จัดการระดมสมองอันเกิดจากองค์ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญด้านการ เรียนการสอน เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน โดยศึกษา ตัวชี้วัดของวิชาภาษาไทย โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการในรายวิชาสังคม วิทยาศาสตร์ และการ งานอาชีพ แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วรรณกรรมในท้องถิ่น สิ่งใกล้ตัวผู้เรียน วัฒนธรรมในท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ความเป็นมา และความสนใจของผู้เรียนเป็นฐาน ในการกำหนดจุดประสงค์ กระบวนการ และการ ประเมินผล โดยประเมินผู้เรียนตามทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะ สุขภาพ ความเป็นพลเมือง สำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และคุณธรรมจริยธรรม

2.2 คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพครูร่วมกับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศึกษาพิเศษ แบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน จำนวน 7 กลุ่ม แต่ละกลุ่มพัฒนาหน่วยบูรณาการโดยยึดหลักวิเคราะห์ตัวชี้วัดตาม หลักสูตรแกนกลางในแต่ละชั้นเรียน แบ่งเป็นเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 หน่วย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 หน่วย และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 หน่วย ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 จากตะไคร้กลายเป็น กระดาษ หน่วยที่ 2 ท้าวปาจิตกับนางอรพิม หน่วยที่ 3 มหัจฉรย์สี่สนบนผืนผ้า หน่วยที่ 4 จะบินไปกับพระพาย หน่วยที่ 5 วีรสตรีที่ถูกลืม หน่วยที่ 6 ม้วนสีขาวสารพัดประโยชน์ รวมเป็น 6 หน่วย

2.3 ตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ส่งเสริมทักษะที่ จำเป็นสำหรับผู้เรียน โดยคณาจารย์คณะครุศาสตร์ จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความชัดเจนของข้อคำถาม แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แล้วดำเนินการจัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดลองใช้ (Try out) ก่อนนำไปใช้จริงกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มนักศึกษาในชั้นเรียน หลังจากที ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา ภาษา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ได้แก่ ปรับเรื่องเวลาให้กระชับกับกิจกรรม และส่วนผู้เรียนคนใดไม่เข้าใจในกิจกรรม ทำไม่ได้ในบางขั้นตอน ผู้สอนควรให้การช่วยเหลือ หรือปฏิบัติให้ดู และควรเพิ่มเวลาให้กับผู้เรียนที่ทำได้ จากนั้นนักศึกษาที่รับผิดชอบแต่ละหน่วยกิจกรรม ปรับปรุงตามคำแนะนำของนักศึกษาที่สะท้อนการจัดกิจกรรม

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการจัดหมวดหมู่ จำแนกเป็น หน่วย จุดประสงค์การเรียนรู้ และผลลัพธ์ การเรียนรู้ นำเสนอผลเป็นตารางและพรรณนาแบบความเรียง

ตอนที่ 3 การนำไปใช้ (กระบวนการพัฒนา) และการประเมินผล

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเลือกด้วยวิธีเจาะจงเป็นครูประจำการในโรงเรียนทหารอากาศบำรุงทั้งหมด จำนวน 15 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังปรากฏในตอนต้นที่ 1 และตอนที่ 2

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นจากขั้นตอนที่ 2 มาดำเนินกิจกรรมโดยแบ่งนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชาทักษะชีวิต วิชาชีวิต และรายวิชาเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน โดยใช้เวลาในการทำการ ทดลองครั้งละ 3 ชั่วโมง ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชุด ครั้งที่ 2 จำนวน 4 ชุด ใช้เวลารวมทั้งหมด 2 ครั้ง วันที่ 12 กันยายน 2561 และวันที่ 1 ตุลาคม 2561 หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยจัดประชุมร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและผู้บริหาร เพื่อร่วมกัน ระดมสมองและหาฉันทมติของที่ประชุมโดยทำการประเมินกระบวนการพัฒนา และประเมินทักษะที่จำเป็น สำหรับผู้เรียน ด้วยแบบประเมินโรงเรียนสุขภาวะ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการพัฒนาด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ โดยที่ผล การตัดสินภาพรวมเมื่อเทียบกับเกณฑ์โรงเรียนทหารอากาศบำรุงเป็นโรงเรียนต้นแบบสุขภาวะ มีคะแนนรวม 18 คะแนน และทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ 3 ขึ้นไป และทักษะที่จำเป็นด้วยเกณฑ์การตอบหลังการพัฒนาโรงเรียน สุขภาวะของประวิต เอรารวรรณ แบ่งเป็น ระดับเพิ่มขึ้น หมายถึง มีพฤติกรรมนั้น มีพฤติกรรมดีขึ้นหรือเพิ่มขึ้น หรือเป็นไปทางบวก ระดับเท่าเดิม หมายถึงมีพฤติกรรมนั้น ยังมีพฤติกรรมไม่แตกต่างจากเดิม และระดับลดลง หมายถึงมีพฤติกรรมนั้น มีพฤติกรรมแย่ลงหรือลดลง หรือเป็นไปทางลบ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ พบว่ามีการใช้กิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ผู้เรียนโดยกำหนดกิจกรรมใน 3 ลักษณะ คือ ดิจิกรรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จัก ตนเอง รู้รักสิ่งแวดลอม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและ อาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็น ผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การ ช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ของผู้เรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อ ความดี งาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม การวัดและ ประเมินผลการเรียน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ ได้จากการประเมินโครงการ แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วม โดยด้านการจัดกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมบางส่วนยังขาดความเข้าใจที่เพียงพอ ด้านช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมที่บางส่วนยังไม่สอดคล้องกับการเรียนการสอน และด้านการมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมที่ยังมีไม่มากพอแต่เนื่องจากการเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างนั้นมีจำนวนน้อยมาก

ตารางที่ 1 ระดับสภาพปัจจุบันตามองค์ประกอบโรงเรียนสุขภาวะของโรงเรียนทหารอากาศบำรุง

ด้าน	ระดับดีแล้ว		ระดับยังต้องปรับปรุง	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านผู้เรียนเป็นสุข	6.60	44.00	8.40	56.00
2. ด้านโรงเรียนเป็นสุข	6.00	40.00	9.00	60.00
3. ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข	7.00	46.67	8.00	53.33
4. ด้านครอบครัวเป็นสุข	5.00	33.33	10.00	66.67
5. ด้านสุขป็นสุข	8.00	53.33	7.00	46.67
ภาพรวม	6.52	43.46	8.48	56.53

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมยังต้องปรับปรุง ร้อยละ 56.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะเห็นได้ว่า มีด้านครอบครัวเป็นสุขที่ยังต้องปรับปรุงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67

2. ผลการวางแผนและการออกแบบโดยการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ 6 หน่วยการเรียนรู้

หน่วย	จุดประสงค์การเรียนรู้	ผลลัพธ์การเรียนรู้
1. จากตะไคร้กลายเป็นกระดาศ	1) บอกคำพูดทักทาย คำพูดแนะนำตัวได้ (K) 2) ยกตัวอย่างคำพูดสุภาพที่ใช้ในการพูด 3) แนะนำตัวได้ (K, P) พูดแนะนำตัวโดยใช้ภาษาที่สุภาพได้ (P) 4) มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด (A)	- อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้น ๆ บอกความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน มีมารยาทในการอ่าน เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคอย่างง่าย ฟังคำแนะนำ คำสั่งง่าย ๆ และปฏิบัติตาม พูดสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด
2. ท้าวปาดิตกับนางอรพิม	1) อ่านจับใจความและเสนอแนวทางการนำความคิดจากเรื่องที่อ่านไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (K, P) 2) เขียนแผนภาพความคิดสรุปเนื้อหาสำคัญของเรื่องได้ (K, P) 3) สนทนาสื่อสารสะท้อนข้อคิดที่ได้จากเรื่องได้ (K, P) 4) สามารถแสดงละครได้ (K, P) 5) พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านพร้อมทั้งบอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง (K, P) 6) มีมารยาทในการแสดงความคิดเห็น และมีความสุขในการเรียน (A)	- อธิบายความหมายของคำ ประโยค และข้อความที่เป็น การบรรยายและพรรณนา - อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา มีมารยาทในการเขียน ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู พูดยุติงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง ดู และสนทนา มีมารยาทในการฟัง ดู และพูด สรุปเรื่องจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หน่วย	จุดประสงค์การเรียนรู้	ผลลัพธ์การเรียนรู้
		แสดงความรู้ความเข้าใจ จุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังที่ดู ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู มีมารยาทในการฟัง ดูและพูด แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดี เล่านิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นตนเองและเล่านิทานท้องถิ่นอื่น
3. มหัทศจรยีสี่สัปดาห์	<ol style="list-style-type: none"> 1) พุดแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกจากเรื่องที่ฟัง อ่านและดูเพื่อนำไปใช้ (K, P) 2) วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากเรื่องที่ฟัง และดูอย่างมีเหตุผล (K, P) 3) มีมารยาทในการฟัง ดู และพูด (A) 4) ใช้ทักษะการจัดการในการทำงานอย่างเป็นระบบ 5) ตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็น เรื่อง หรือสถานการณ์ที่จะศึกษา ตามที่กำหนดให้และตามความสนใจ (K, P) 6) สร้างคำถามใหม่เพื่อการสำรวจตรวจสอบต่อไป (K, P) 7) แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ อธิบาย และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ (K, P) ประณีต และมีความคิดสร้างสรรค์ (K, P) 	<p>- วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ มีมารยาทในการอ่าน พุดแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากเรื่องที่ฟัง มีมารยาทในการฟัง ดู และพูด อธิบายเหตุผลการทำงานแต่ละขั้นตอนถูกต้องตามกระบวนการทำงาน ใช้ทักษะการจัดการในการทำงานอย่างเป็นระบบ ประณีต และมีความคิดสร้างสรรค์</p> <p>- มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า</p> <p>- ตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็น หรือเรื่อง หรือสถานการณ์ที่จะศึกษา ตามที่กำหนดให้และตามความสนใจ</p> <p>- สร้างคำถามใหม่เพื่อการสำรวจตรวจสอบ แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ อธิบาย และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้</p>
4. แก้วหน้าม้า	<ol style="list-style-type: none"> 1) ฟังและจับใจความจากเรื่องที่ฟังได้ (K) 2) พุดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังได้ (K, P) 3) เขียนเรื่องราวตามจินตนาการได้ (K, P) 4) เขียนแผนผังความคิดสรุปเนื้อหาสำคัญของเรื่องได้ (K, P) 5) ท้าว่าตามจินตนาการได้ (K, P) 6) มีมารยาทในการฟัง การพุดแสดงความคิดเห็น การเขียนสื่อสาร และมีความสุขในการเรียน (A) 	<p>- อ่านเรื่องสั้น ๆ ตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน สรุปความรู้และคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีมารยาทในการอ่าน</p> <p>- เขียนสื่อสารโดยใช้คำพุดที่ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม เขียนเรื่องตามจินตนาการ</p> <p>- มีมารยาทในการเขียน พุดแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู มีมารยาทในการฟัง การดู และการพุด ระบุข้อคิดจากนิทานพื้นบ้านหรือนิทานคติธรรม อธิบายข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน</p>
5. วีรสตรีที่ถูกลิ้ม (แม่บุญเหลือ)	<ol style="list-style-type: none"> 1) อ่านจับใจความและอธิบายความหมายโดยนัยจากเรื่องที่อ่านอย่างหลากหลาย (K) 2) เขียนแผนภาพความคิดสรุปเนื้อหาสำคัญของเรื่องได้ (P) 3) สนทนาสื่อสารสะท้อนข้อคิดที่ได้จากเรื่องได้ (K, P) 4) สามารถแสดงละครได้ (P) 5) พุดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านพร้อมทั้งบอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง (K, P) 6) มีมารยาทในการแสดง ดู ฟัง และพุด (A) 	<p>- อธิบายความหมายของคำ ประโยค และข้อความที่เป็นการบรรยายและพรรณนา</p> <p>- อธิบายความหมายโดยนัย จากเรื่องที่อ่านอย่างหลากหลาย แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต มีมารยาทในการอ่าน เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน มีมารยาทในการเขียน ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู มีมารยาทในการฟัง ดู และพุดสรุปเรื่องจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หน่วย	จุดประสงค์การเรียนรู้	ผลลัพธ์การเรียนรู้
6. ม้วนสีขาว สารพัด ประโยชน์	1) ฟังเรื่องราวแล้วสามารถจับใจความสำคัญและตอบ คำถามจากเรื่องได้ (K) 2) เล่าเรื่องถ่ายทอดประสบการณ์โดยใช้ถ้อยคำสุภาพ และเหมาะสมกับเรื่องได้ (P) 3) มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด (A) 4) พูดแนะนำคุณค่ากระต่ายที่ซื้มาได้	จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง พูดสรุป ความจากการฟัง พูดแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึก เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล จากเรื่องที่ฟัง มีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

3. ผลการนำกระบวนการพัฒนาไปใช้ มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ระดับกระบวนการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะของโรงเรียนทหารอากาศบำรุง

รายการประเมิน	ระดับเริ่มต้น		ระดับก้าวหน้า		ระดับปรากฏผล		ระดับเป็นต้นแบบ	
	1 คะแนน		2 คะแนน		3 คะแนน		4 คะแนน	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านผู้เรียนเป็นสุข	0	0.00	0.00	0.00	1.00	6.67	14	93.33
2. ด้านโรงเรียนเป็นสุข	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	15	100
3. ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	15	100
4. ด้านครอบครัวเป็นสุข	0	0.00	1.00	6.67	13.00	86.66	1	6.67
5. ด้านชุมชนเป็นสุข	0	0.00	1.00	6.67	13.00	86.66	1	6.67
ภาพรวม	0.00	0.00	0.40	2.67	5.40	36.00	9.20	61.33

จากตารางที่ 3 พบว่า องค์ประกอบด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข และด้านผู้เรียนเป็นสุข อยู่ในระดับเป็นต้นแบบ (ร้อยละ 100.00, 100.00 และ 93.33) ส่วนด้านครอบครัวเป็นสุข และด้านชุมชนเป็นสุข อยู่ในระดับปรากฏผล (ร้อยละ 6.67 และ 6.67)

สำหรับผลสัมฤทธิ์ของการประเมินทักษะที่จำเป็นหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า ด้านทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะชีวิต ด้านทักษะสุขภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม มีระดับเพิ่มขึ้น ส่วนด้านทักษะความเป็นพลเมือง และด้านสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีระดับเท่าเดิม

อภิปรายผล

บริษัทพื้นฐานโรงเรียนทหารอากาศบำรุง เทศบาลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการใช้กิจกรรมในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเกี่ยวกับการแนะแนวการเรียนและอาชีพ การมุ่งเน้นพัฒนาความมีระเบียบวินัยสำหรับผู้เรียน การส่งเสริมให้การเป็นอาสาสมัครบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่าการดำเนินโครงการในครั้งนี้สามารถดำเนินการลุล่วงบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี โดยมีผลการประเมินโครงการการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต จิตสาธารณะ และธรรมแห่งใจตามรอยพ่ออย่างยั่งยืน โดยผลที่ได้จากการประเมิน ภาพรวมจะอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ดังนั้น บทบาทของครูและโรงเรียนมีความเชื่อมโยง

สัมพันธ์กันอย่างบูรณาการทั้งระบบภายในร่างกายของมนุษย์ ธรรมชาติแวดล้อม และระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง ดังนั้นทุกสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกันนั่นเองที่ทำให้เกิดภาวะสุขและทุกข์ ทั้งบุคคล ครอบครัว ที่ทำงาน องค์กร ชุมชน สังคม ระบบนิเวศ และจักรวาล แห่งชีวิตและสรรพสิ่ง สุขภาวะทางสังคมมีน้ำใจ ปฏิบัติตามกติกาที่ร่วมกันวางไว้ มีความเอาใจใส่ ให้อภัย เอื้ออาทร ความอดทนต่อการอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Lombardi (2007, abstract) พบว่า การเรียนรู้จากสภาพจริงสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้โดยการทำโดยทั่วไปถือว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการเรียนรู้อินเทอร์เน็ต และความหลากหลายของการสื่อสารที่เกิดขึ้นใหม่ภาพ และเทคโนโลยีการจำลองในขนาดนี้ทำให้เป็นไปได้ที่จะนำเสนอประสบการณ์เรียนรู้ ของนักเรียนที่แท้จริงตั้งแต่การทดลองกับปัญหาจริงของโลกในการแก้ปัญหา งานนี้จะสำรวจเรียนรู้สิ่งที่ทำให้ เกิดการเรียนรู้ได้โดยที่เทคโนโลยีสนับสนุนสิ่งที่ทำให้มีประสิทธิภาพ และเหตุผลซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญคือ การเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง

ขณะที่พบปัญหาในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการจัดกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมบางส่วนยังขาดความเข้าใจ ที่เพียงพอ ช่วงเวลายังไม่สอดคล้องกับการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมที่ยังมีไม่มากพอ จึงจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรพัฒนา สนับสนุน สร้างความความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ จัดระบบการประสานงานภายในให้ชัดเจน และสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน ภายนอกให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งหากโรงเรียนนำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่คณะวิจัยได้พัฒนาขึ้น ในงานวิจัยนี้มาดำเนินการเชิงปฏิบัติการจะทำให้ทั้งผู้เรียน นักเรียน และผู้บริหาร เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นกัลยาณมิตร ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดการประเมินผลพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่ายบูรณาการการทำงาน ตามหลักทางวิชาการแบบองค์รวมได้จริง ซึ่งชูชาติ พวงสมจิต (Phuangsomjit, 2558, p. 39) อธิบายว่าขั้นตอน ในการนำ PLC มาใช้ในโรงเรียนมีความแตกต่างกันไปตามแนวคิดของนักวิชาการแต่ละท่าน แต่กระบวนการ และกิจกรรมหลักส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกันคือการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ค่านิยมร่วม พันธกิจและเป้าหมาย ของการดำเนินการ โดยกิจกรรมที่ขาดไม่ได้คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในโรงเรียน และ Sergiovanni (1994, p. 12) กล่าวว่า PLC เป็นการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทำได้ยากหากทำเพียงลำพังหรือเพียงนโยบาย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียน จึงจำเป็นต้องสร้างความเป็น PLC ที่สอดคล้องกับธรรมชาติทางวิชาชีพร่วม โดยใช้แนวคิดชุมชนนักปฏิบัติที่เน้นการขับเคลื่อนการพัฒนางานในวิชาชีพครูเป็นสำคัญ พบว่า โรงเรียนทหาร อากาศบำรุงเข้าใจกระบวนการ PLC เป็นอย่างดีมีลักษณะความเป็นชุมชน แห่งความเอื้ออาทรอยู่บนพื้นฐาน อำนาจ เชิงวิชาชีพและอำนาจเชิงคุณธรรม

อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินสภาพปัจจุบันตามองค์ประกอบโรงเรียนสุขภาวะ ด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข และด้านผู้เรียนเป็นสุข อยู่ในระดับเป็นต้นแบบ ส่วนด้านครอบครัวเป็นสุข และด้าน ชุมชนเป็นสุข อยู่ในระดับปรากฏผล ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากระบวนการพัฒนา ณ ฐานที่ตั้งด้วยกระบวนการชุมชน การเรียนรู้วิชาชีพ หรือ PLC สามารถเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นสุข นักเรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ โดยเฉพาะช่วงท้ายของกิจกรรม จะเห็นการเปลี่ยนของพฤติกรรมมีความมั่นใจในตนเองในการแสดงความคิดเห็น สิ่งที่ได้ทำ ทำให้เข้าใจและปฏิบัติการทดลองฝึกฝนอย่างกระตือรือร้น และขั้นสรุปที่ทำให้ประทับใจผู้เรียนได้ร่วมกัน สรุปอภิปรายถึงการเรียนรู้ที่ได้รับ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนค้นหาจุดอ่อน หรือข้อบกพร่อง

เพื่อเปลี่ยนแปลงการคิดและพฤติกรรมให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะการใช้ชีวิตที่มั่นใจมากขึ้น โดยที่หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแล้วนั้น มีการลงความเห็นสรุปว่าทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะสุขภาพ และคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มขึ้น ส่วนทักษะความเป็นพลเมือง และสำนึกอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ยังเท่าเดิม ซึ่งคณะวิจัยมีความคิดเห็นว่าการวิจัยปฏิบัติตามแบบมีส่วนร่วมนี้ ทำให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเข้าร่วมตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นจนถึงขั้นประเมินผลนั้น ทุกคนมีส่วนร่วม นำเสนอ ออกความคิดเห็นในสิ่งที่ดีและไม่ดี กล่าวตั้งคำถามเพื่อสอบถามและกล้าตอบคำถามด้วยการแสดงออก อย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ความผิดพลาดเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaiser (2000, p. 16) ได้ศึกษา เรื่องแบบแผนการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยมีการทดลองตัวแปรขององค์การ แห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงผลักดันในองค์กร ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรม พันธกิจ และ ยุทธศาสตร์ การดำเนินการโครงสร้างองค์การ บรรยากาศในการทำงาน ระบบองค์การ การมุ่งใจการเรียนรู้ นวัตกรรม และขอบเขตการเรียนรู้ภายนอก ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลภาวะผู้นำวัฒนธรรมพันธกิจ และ ยุทธศาสตร์และโครงสร้างองค์การในขณะดำเนินงาน ด้านการจัดการบรรยากาศในการทำงาน และการมุ่งใจ มีอิทธิพลน้อยกว่าสมมติฐาน แต่มีตัวแปรที่ไม่ได้อยู่ในความคาดหมายของสมมติฐาน คือระบบองค์การเพราะไม่มีผล ต่อการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ Andrews and Lewis (2002, p. 19) พบว่า ประสบการณ์ของชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ : รูปแบบใหม่ของการพัฒนาตนเองของครูและเพื่อนร่วมงาน ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยรายงานนิสัยและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนการสอน และความ แตกต่างของกลยุทธ์การสอนความสัมพันธ์ของผู้นิเทศที่จะตรวจสอบและเปลี่ยนวิธีปฏิบัติในชั้นเรียนของพวกเขา การมีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกภายในและภายนอกอย่างมีนัยสำคัญในการให้บริการโครงสร้างของกลุ่ม และส่งเสริมการทำงานร่วมกันการสนับสนุนการดูแลเพิ่มความชอบธรรมในความพยายามของกลุ่มความคิด และให้แนวทางที่จะรักษาความพยายามของกลุ่มความคิด และให้แนวทางที่จะรักษาความพยายามของกลุ่ม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในองค์กรของโรงเรียนทั้งมุมมองของครูเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน และมุมมอง ของโรงเรียนภายในบริบทที่กว้างขึ้นของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ควรใช้กระบวนการ PLC อย่างเป็นธรรมชาติและเป็นวิถี คือ ต่อเนื่องบนพื้นฐานการฟังอย่างตั้งใจ สนทนาและหลีกเลี่ยงการตัดสิน เนื่องจากหากนักเรียนเกิดปัญหา หรือเกิดสภาพปัญหาการเรียนรู้ที่เป็นอุปสรรค ซึ่งกระบวนการ PLC จะช่วยให้เห็นความสำเร็จที่เป็นกำลังใจ และเห็น อุปสรรคที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข

1.2 ผู้ปกครองควรเห็นความสำคัญของการพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดความเชื่อมั่นในการตนเอง จะนำไปสู่การปรับตัวที่ดีในสังคม และเป็นเส้นทางนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิต

1.3 ผู้ที่จะนำแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนเชิงระบบ ควรมีความรู้ความเข้าใจ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาแบบองค์รวม เรื่องสุขภาวะแบบองค์รวม (holistic) และเรื่องกระบวนการ PLC หากยังไม่มั่นใจ ควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น เพื่อเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นที่เลี้ยง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหาร ครู และนักศึกษามีความรู้และการตระหนักรู้ในตนเองแตกต่างกัน ดังนั้น ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองของครู นักศึกษาครูหรือผู้บริหาร

2.2 ควรใช้กระบวนการทั้ง 2 ภาคเรียน เพื่อติดตามความคงทนของระบบโรงเรียนสุขภาวะ และกระบวนการ PLC

2.3 การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการติดตามผลของการฝึกหัดครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ ในมิติของนักศึกษาครู มิติการจัดการเรียนรู้ มิติผลลัพธ์การเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- Andrews, D., & Lewis, M. (2002). *Creating a School for the 21st Century : Experiences of a Professional Community. Conference Proceedings ASET/HERDSA 2000 Joint International Conference.* Toowoomba, Queenslan.
- Erawan, P. (2014). *Training materials for curriculum development focusing on teachers as competencies using school-based.* Bangkok : Education System Research Institute Foundation. (In Thai)
- Erawan, P. (n.d.). *Hand book self-assessment of health school.* Retrieved October 18, 2017, from file:///C:/Users/asus/Downloads/Documents/ires01_manual.pdf (In Thai)
- Institute for Research on Education System Foundation. (2017). *A tool for developing a health school.* Sarakham printing company. (In Thai)
- Intanam, N., & Wongwanich, S. (2014). An application of the professional learning community approach to developing the learning process and enhancing academic achievement in the mathematics and science teaching of the Primary School Student. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 131*, 476-483.
- Kaiser, S. M. (2000). *Mapping the learning organization : Exploring a model of organizational learning.* Thesis, Doctoral of Education Program in Louisiana State University, The United States of America.
- Lombardi, M. (2007). *Authentic Learning for the 21st Century : An Overview.* Retrieved 11 April, 2020, from <https://library.educause.edu/resources/2007/1/authentic-learning-for-the-21st>
- Niyomsrisomsak, S. (2012). Developing the school into a learning organization : concrete practice. *Journal of academic resources, 23*(1), 17. (In Thai)
- Phuangsomjit, C. (2015). Professional learning community. Lecture document at phang nga community college phang nga province on december 28, 2015. Bangkok : n.p. (In Thai)
- Sergiovanni, T. J. (1994). *Building community in schools.* San Francisco : Jossey-Bass.
- Thai Health. (2016). *Teaching skills for happy learners.* Bangkok : Institute for Research on Education System Foundation. (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาระดี ชาญวิรัตน์

อาจารย์ ดร.สุภาวดี วิสุวรรณ

อาจารย์ปัทมาภรณ์ เสือทองปาน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ

E-mail : waradee_c@hotmail.com

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เลขที่ 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง

จังหวัดนครราชสีมา 30000